

«У жебраків слуг нема!»

Коли ж я вперше почула цю фразу? Не пам'ятаю. Проте точно знаю, що вдома! Але аж ніяк не тоді, коли випрошувала купити мені щось дороге і, вочевидь, на думку дорослих, зайве: кольорову шпоньку чи батончик *Snickers* – атрибут лакшері-життя у 90-х роках, ляльку *Barbie* – частина мене, здається, вже примирилася з тим, що омріяну білявку в рожевій коробці родинний бюджет не потягне ніколи – чи висувний олівчик зі змінними грифелями. Чим там ще нас спокушали вітрини кіосків, напханих турецьким, польським та китайським крамом?!

Почула я ті слова, коли мені загадали повитирати пилюку з полірованих меблів, пропилососити килими і під ними, а до всього ще й помити підлогу. На той час я вже була достатньо дорослою дитиною, щоб давати мені такого штибу доручення. Звісно, я стала комизитися від тих марудних завдань і от тоді почула жартома кинуте: «У ніщих слуг нет!». Буцім «шуруй вже прибирати!». Втім, ця коротенька фразочка з радянського кінофільму влучно описувала стан хронічного безгрошів'я усіх українців, і моїх рідних зокрема, як нової норми буття. Ми жили бідно, ми почувалися бідними, отже, бідними і були. Але таке жорстоке самонівелювання аж до стану жебраків – настільки граничної бідності моєї родині все ж таки вдалося уникнути навіть у 90-ті! – дуже яскраво засвідчило очевидне погіршення домашнього добробуту, яке повсякчас змушувало почувати себе обділеними та ображеними, позбавле-